Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра загального мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного
факультету

_____ С.М.Пилипчук
“30”серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛІНГВІСТИКА: НАУКА ПРО МОВУ І СУСПІЛЬСТВО

галузі знань	03 Гуманітарні науки; 01 Освіта
спеціальності	035 Філологія; 014 Середня освіта
спеціалізації	035.01Українська мова та література; 014.01Українська мова і література
факультет	філологічний

Львів – 2017 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціолінгвістика: наука про мову і суспільство» для студентів за спеціальностями 035 Філологія; 014 Середня освіта, спеціалізаціями 035.01Українська мова та література; 014.01Українська мова і література. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 20с.

Розробник: Мацюк Г.П., професор кафедри загального мовознавства,
докт. філол. наук, професор

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загального мовознавства.

Протокол від "30" серпня 2017 року № 1.

Завідувач кафедри загального мовознавства

_____ (Бацевич Ф.С.)
(підпис)

"30" серпня 2017 року

Затверджено Вченою радою філологічного факультету.

Протокол від "30"серпня 2017 року № 1.

Голова _____ (Нилипчук С.М.)
(підпис)

"30" серпня 2017 року

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td><u>денна форма навчання</u></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td><u>Галузі знань</u>:
03 Гуманітарні науки;
01Освіта</td><td colspan="2" rowspan="2">За вибором студента</td></tr>
<tr><td><u>Спеціальності</u>:
035 Філологія;
014 Середня освіта</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td rowspan="5"><u>Спеціалізації</u>:
035.01Українська мова та література;
014.01Українська мова і література</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>2-й</td><td></td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання _____
(назва)</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90</td><td>3-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 3,6</td><td rowspan="8"><u>Освітньо-кваліфікаційний рівень</u>:
Бакалавр</td><td>32 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>-</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>58 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
залік</td></tr>
</table>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,8

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розкрити історію, теорію та методи соціолінгвістики як наукового напряму та навчальної дисципліни про мову і суспільство

Завдання курсу: сформувати професійну лінгвістичну компетентність студента про сутність та природу зв'язків між мовою та суспільством на підставі аналізу змісту соціолінгвістичних категорій; розкрити аспекти зв'язку мови і соціуму на рівні суспільства (макросоціолінгвістика) та індивіда (мікросоціолінгвістика) з урахуванням різних викликів, наприклад – впливу інформаційної війни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теорію і методи вивчення мови як соціального факту, явища , процесу в науці, самостійно виявляти впливи позамовних чинників на мову, суспільство і людину;

вміти: виявляти, аналізувати та оцінювання різні аспекти взаємодії мови та суспільства в історії та сьогоденні на підставі знання всіх ризиків дійсності як досвіду світу та досвіду України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні засади соціолінгвістики як наукового напряму та навчальної дисципліни

Тема 1. Соціолінгвістика в умовах нової парадигми.

1. Ознаки новітньої мовознавчої парадигми. Антропоцентризм, функціоналізм, експансіонізм та експланаторість. Чому в мовознавстві виникає нова парадигма? Яка її мета?
2. Соціолінгвістика як науковий напрям та навчальна дисципліна про взамодію мови та суспільства: шлях від «що» мовознавство до «чому» мовознавство.
3. Чому виникає і чому потрібна соціолінгвістика? Її розвиток в демократичних суспільствах. Мова і тоталітарне суспільство.
4. Формування метатеорії. Міжнародний шеститомний збірник «Соціолінгвістика» (2009) як синтез усіх підходів до розкриття мови та соціуму в історії та сьогодненні

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. – Львів, 2009.

Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії і завдання // Мова і суспільство / Голов. ред. Г. Мацюк. Вип.1. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2010. – С.5-20.

Мацюк Г. Етапи розвитку української соціолінгвістичної традиції // Соціолінгвістичні студії. – К., 2010. – С.17-22.

Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.

Тема 2. Соціолінгвістика як науковий напрям і навчальна дисципліна

1. Предмет та об'єкт соціолінгвістики як навчальної дисципліни. Категорії. Методи аналізу. Що вони дозволяють вивчати?
2. Зв'язок соціолінгвістики з іншими науками. Чому?
3. Опозиції, які визначають структуру сучасної соціолінгвістики. Методи аналізу в соціолінгвістиці.
4. Шлях до модерної соціолінгвістики: обговорення взаємодії мови та суспільства з часу найдавніших лінгвістичних традицій.
5. Взаємодія мови та суспільства до соціологічного напряму в мовознавстві: теорія мови в західноєвропейському мовознавстві; ідеї О. Потебні, Ф. де Сосюра, А. Мейє та ін.
6. Для допитливих: приклад про взаємодію мови та ідентичності.

Рекомендована література:

Lipińska E. Język ojczysty, język obcy, język drugi. Wstęp do badań dwujęzyczności. – Kraków, 2003.

Lubaś W. O polskim zarysie socjolingwistyki. Plan metodologiczny // Socjolingwistyka. – 1994. – № XIV. – S. 7–18.

Matsyuk H. A new role for Sociolinguistics in the hierarchy of Linguistics disciplines (the experience of Ukraine) // Езиковата политика на Европейския съюз и европейското университетско пространство. Велико Търново, 5–7 октомври 2005 г. – Велико Търново, 2006. – Т. 2. – С. 217–230.

Тема 3. З історії розвитку соціолінгвістики

1. Соціологічний напрям у мовознавстві як предтеча розвитку соціолінгвістичних ідей і водночас як реакція на глухий кут у мовознавстві.
2. Женевська школа соціології мови (Ф. де Соссюр); французька школа соціології мови (А. Мейє та Ж. Вандрієс); Празька лінгвістична школа; німецькомовне мовознавство (Г. Шухард, К. Фосслер, Л.-Й. Вайсгербер); американські мовознавці (Е. Сепір, Л. Блумфільд).
3. Соціологічний напрям у радянському мовознавстві 20-30 рр. 20 ст. Лінгвосоціологічні погляди російських мовознавців (Є. Поліванов, М. Марр, В. Жирмунський, Л. Якубинський, А. Селіщев);

Рекомендована література:

Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. Монографія. – Львів, 2009.

Тема 4. Лінгвосоціологічні погляди українських мовознавців: коли і як вони виникали?

1. Лінгвосоціологічні погляди українських мовознавців (Л. Булаховський, М.Грунський, О. Курило, М. Сулима, М. Гладкий, А.Кримський).
2. Соціологічний підхід до мови в українській нерадянській лінгвістичній традиції: теорія рідномовної політики (І. Огієнко), мова і мовлення (А.Артимович), мова і жінка (В.Сімович).
3. Для допитливих: приклади про роль зв'язку мова – ідентичність.

Рекомендована література:

Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. Монографія. – Львів, 2009.

Тема 5. Розвиток теорії соціолінгвістики: етапи і показники

1. Чому розвивається теорія соціолінгвістики?
2. Параметри соціолінгвістики (В. Брайт) і пошуки зв'язку між структурою суспільства та структурою мови (Ф. Бок).
3. Теоретичні засади соціолінгвістики: теорія розвинутого і обмеженого коду (Б.Берстайн); моделювання соціально-мовної взаємодії (Д. Хаймс), мовної варіативності (В. Лабов); теорія мовних контактів (У. Вайнрайх).
4. Для допитливих: приклади про взаємодію мови та політики

Рекомендована література:

Тищенко К. Теоретичні проблеми соціолінгвістики // Актуальні проблеми соціолінгвістики. – К., 1992. – С. 3–12.

Бок Ф. К. Структура общества и структура языка // Новое в лингвистике. – М., 1975. – Вып. 7. Социолингвистика. – С. 382–396.

Лабов В. Исследование языка в его социальном контексте // Новое в лингвистике. – М., 1975. – Вып. 7. Социолингвистика. – С. 96–181.

Boxer D. Applying Sociolinguistis. Domains and face-to-face interaction. – Amsterdam; Philadelphia, 2002.

Виденов М. Увод в социолингвистиката. – София, 2000.

Тема 6. Класифікація мов у соціолінгвістиці

1. Класифікація мов світу в соціолінгвістиці.
2. Функціональна класифікація (ідеї Н. Фергюсона).
3. Соціальна класифікація (ідеї О. Ткаченка).

4. Соціолінгвістична класифікація (ідеї Н. Мечковської).
5. Міжнародні і світові мови та ін.

Рекомендована література:

Ажнюк Б. М. Мовна єдність нації: діаспора й Україна. – К., 1999.
Тищенко К. Теоретичні проблеми соціолінгвістики // Актуальні проблеми соціолінгвістики. – К., 1992. – С. 3–12.
Ткаченко О. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.

Тема 7. Категорійний апарат соціолінгвістики: динаміка змін

1. Розвиток категорійного апарату соціолінгвістики.
2. Поняття про мовну спільноту, мовне середовище, соціогрупу в соціолінгвістиці.
3. Форми існування мови в суспільстві.
4. Приклади аналізу взаємодії мови та віку, мови та соціальних груп.

Рекомендована література:

Бутковська О. Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах: автореф. дис. … канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». – Львів, 2016. – 20 с.
Дзябко Ю. М. Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17. – Львів, 2015. – 20 с.
Луньо Л. Соціальна природа імені людини (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX− перша половина XX ст.): автореф. дис. … канд. філол. наук. – Київ, 2013. – 20 с.

Змістовий модуль 2. Прикладні питання соціолінгвістики

Тема 8. Літературна мова як показник суспільного розвитку

1. Чому суспільства прийшли до розуміння потреби літературної мови?
2. Як формувалася літературна мова (на прикладі різних лінгвістичних традицій) в історії. Чинники, моделі.
3. Реакція мовознавства на потребу опису категорії: теорія літературної мови Празької лінгвістичної школи.
4. Для допитливих: приклади взаємодії мови та політики

Рекомендована література:

Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. – Львів, 2008.
Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009.
Ткаченко О. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.

Тема 9. Які є форми існування мови в суспільстві?

1. Соціолект. Арго, жаргон, сленг. Роль соціогрупи в розвитку цих форм.

2. Просторіччя. Суржик. Причини формування.

3. Піджин. Креол. Лінгва-франка. Чому англійська мова виконує роль мови лінгва-франка в світі.

4. Для допитливих: приклади про реалізацію/порушення мовних прав людини.

Рекомендована література:

Кристал Д. Английский язык как глобальный. – М., 2001.

Ставицька Л., Труб В. Суржик: міф, мова, комунікація // Українсько-російська двомовність: Лінгвосоціокультурні аспекти. – К., 2007. – С. 31–120.

Тараненко О. О. Суржик // Українська мова: Енциклопедія. – К., 2007. – С. 689–692.

Ткаченко О. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.

Тема 10. Рідна мова як об'єкт аналізу

1. Рідна мова. Підходи до категорії в різних науках.

2. Мовна стійкість. Чому це змінна категорія? У чому полягає її зв'язок зі збереженням мови, зміною коду?

3.Мовна компетенція як компонент культурної та професійної компетентності.

4. Для допитливих: приклади праць про рідну мову людини.

Рекомендована література:

Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика/ За ред. Г. Мацюк, І. Митник, О.Новикової . – Варшава–Львів–Мюнхен, Wydawnictwo KLU: Lublin, 2019.

Луньо Л. Соціальна природа імені людини (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX− перша половина XX ст.): автореф. дис. … канд. філол. наук. – Київ, 2013. – 20 с.

Чучвара А. П. Соціокогнітивні чинники формування прізвиська школяра (на матеріалі неофіційного іменника́ учнів Львівської області): автореф. дис. … канд. філол. наук. – Львів, 2013. – 20 с.

Трумко О. М. Соціально-індивідуальна природа сімейної комунікації в художньому дискурсі Івана Франка: автореф. дис. … канд. філол. наук. – Львів, 2013. - 20 с.

Тема 11. Етнічний та мовний розвиток: особливості взаємодії

1. Лінгвістичні засади мовного облаштування в державах: етнічний та мовний розвиток (аспекти взаємодії); статус мов.

2. Основні категорії соціолінгвістичного опису: мовна політика, мовна ситуація, двомовність (багатомовність), диглосія, мовний конфлікт, мовні права людини, мовне законодавство.

3. Для допитливих: приклади забезпечення мовних прав людини

4. Мовна політика та мовна ситуація на українських територіях до 1991р. і в роки незалежної України.

Рекомендована література:

Больман І. Мовні війни в Європі / Пер. з фр. – К., 2007. – 280 с

Бутковська О. Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». – Львів, 2016. – 20 с.

Дзябко Ю. М. Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. – Львів, 2015. – 20 с

Тема 12. Мовне законодавство у різних країнах світу

1. Поняття про європейське мовне законодавство. Характеристика документів. Європейська Хартія регіональних або міноритарних мов.
2. Розвиток українського мовного законодавства.
3. Вплив політики на мовне законодавство. Досвід України.
4. Для допитливих: приклади забезпечення мовних прав людини в різних країнах світу.

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009.

Мовна політика і мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації. – К., 2008.

Масенко Л. Нариси з соціолінгівстики. – К., 2010.

Тема 13. Спільне та відмінне в практиці реалізації функцій мов у різних суспільствах

1. Що таке суспільні функції мов?
2. Універсальний та ідіоетнічний компоненти в мовному облаштуванні світу: мовна політика в різних державах, демографічно- комунікативна потужність мов і заходи для її підтримки.
3. Реалізація суспільних функцій української мови.
3. Для допитливих: приклади забезпечення мовних прав людини в Україні.

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Л., 2009.

Ткаченко О. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.

Марусик Т. Правові аспекти мовної політики Франції // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 37–42.

Тема 14. Життя і смерть мов

1.Статус і функції мов у різних суспільствах.

2. Семантичний етюд про термін Ф. де Сосюра «смерть мови».
3. Для допитливих: приклад про опис загрожених мов.

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. – Львів, 2009.

Бутковська О. Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах: автореф. дис. … канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». – Львів, 2016. – 20 с.
Дзябко Ю. М. Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. – Львів, 2015. – 20 с.

Тема 15. Чому держави реалізують свої мовні політики?

1. У яких категоріях соціолінгвістика описує мовну політику?
2. Як держави здійснюють мовну політику? Досвід країн ЄС, Азії, Індії, Африки, Америки.
3. Для допитливих: приклади загрожених мов.
4. Які мови в Україні загрожені?

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. – Львів, 2009.
Больман І. Мовні війни в Європі / Пер. з фр. – К., 2007. – 280 с

Тема 16. Мова і суспільство в умовах ризиків

1. Актуалізація соціолінгвістичної проблематики в умовах інформаційної війни проти України.
2. Проблеми: мова і політика, мовна політика, мова та ідентичність: їх розв’язок в умовах української дійсності.
3. Мова, суспільство і влада: досвід пострадянських країн та українська реалізація.
4. Розвиток ідей соціолінгвістики: мова і націоанальна безпека.

Рекомендована література:

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики. – Львів, 2009.
Ткаченко О. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Методологічні засади соціолінгвістики як наукового напряму та навчальної дисципліни						
Тема 1. Соціолінгвістика в умовах нової парадигми.	6	2				4
Тема 2. Соціолінгвістика як науковий напрям та навчальна дисципліна.	6	2				4
Тема 3. З історії розвитку соціолінгвістики.	5	2				3

Тема 4. Лінгвосоціологічні погляди українських мовознавців: коли і як вони виникали?	6	2				4
Тема 5. Розвиток теорії соціолінгвістики: етапи і показники.	5	2				3
Тема 6. Класифікація мов світу у соціолінгвістиці.	6	2				4
Тема 7. Категорійний апарат соціолінгвістики: динаміка змін	6	2				4
Разом за зм. модулем 1	40	14				26
Модуль 2						
Змістовий модуль 2. Прикладні питання соціолінгвістики						
Тема 8. Літературна мова як показник суспільного розвитку.	6	2				4
Тема 9. Які є форми існування мови в суспільстві?	5	2				3
Тема 10. Рідна мова як об’єкт аналізу.	6	2				4
Тема 11. Етнічний та мовний розвиток: особливості взаємодії.	6	2				4
Тема 12. Мовне законодавство у різних країнах світу.	5	2				3
Тема 13. Спільне та відмінне в практиці реалізації функцій мов у різних суспільствах.	5	2				3
Тема 14. Життя і смерть мов.	5	2				3
Тема 15. Чому держави реалізують свої мовні політики?	6	2				4
Тема 16. Мова і суспільство в умовах ризиків.	6	2				4
Разом за зм. модулем 2	50	18				32
Усього годин	**90**	**32**				**58**

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Есе: Поняття «соціолінгвістична традиція». Приклади.	4
2	Есе: Особливості формування української соціолінгвістиної традиції.	4
3	Есе: Як формується соціолінгвістична терміносистема (мови формування на вибір: в українській, англійській, польській, французькій, японській мовах).	3
4	Есе: Універсальний та ідіоетнічний компонент в системі соціолінгвістичних термінів.	4

5	Есе: Соціолінгвістичний термін у мові ЗМІ.	3
6	Есе: Чому наука почала вивчення питань про зв'язок між мовою та суспільством?	4
7	Есе: Мова і питання стратегії національної безпеки в Україні (документ 2015р.)	4
8	Есе: Мовне законодавство в Україні як об'єкт політичних дискусій: 1999-2003рр.	4
9	Питання для усного обговорення: Мовне законодавство в Україні як об'єкт політичних дискусій: 2010-2012 рр.	3
10	Питання для усного обговорення: Потяття «мовний конфлікт» на прикладі українського досвіду 2010-2012рр.	4
11	Питання для усного обговорення: Поняття «дискримінація за мовною ознакою». Чому вони виникають?	4
12	Питання для усного обговорення: Мова та вік. Як називали новонароджених в 19 і 20 століттях?	3
13	Питання для усного обговорення: Мова та вік. Чому виникають прізвиська школярів? Систематизуйте і поясніть на прикладі свого класу.	3
14	Питання для усного обговорення: Мова та війна. Неофіційний іменник воїнів АТО	3
15	Питання для усного обговорення : Мова та громадський простір населеного пункту	4
16	Питання для усного обговорення: Власна назва у дискурсі політичних лідерів	4
	Разом	**58**

6. Методи навчання

Лекція, пояснення, розповідь, евристична бесіда, навчальна дискусія, проблемний виклад, презентації ілюстративного матеріалу.

7. Методи контролю

Поточний контроль: модулі (письмове опитування), оцінювання самостійної роботи студентів (підготовка реферату).

Підсумковий контроль: залік (тестування та усне опитування).

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання роботи студента здійснюється за схемою:
1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів, з них 60 – за роботу протягом семестру, 40 – за знання, продемонстровані на заліку.
1. Робота студента протягом семестру оцінюється за показниками:
   а) модулі (поточне письмове опитування) – 30 балів (по 15 балів за змістовий модуль);
   б) самостійна робота (підготовка есе та реферату) – 30 балів.
3. Підсумковий контроль проводиться в комбінованій (усній і письмовій) формі. Студент повинен письмово виконати тестове завдання, яке оцінюється 20 балами, а також відповісти на 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється 10 балами.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування		**Самостійна робота**	**Підсумковий тест та усне опитування (залік)**	**Сума**
Змістовий модуль 1	**Змістовий модуль 2**			
Т.1-Т.7	**Т.8-Т.16**			
15	15	30	20+20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
81-89	**B**	добре	
71-80	**C**		
61-70	**D**	задовільно	
51-60	**E**		
21-50	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Матеріали для самостійної роботи студентів.
3. Комплект завдань для модульних контрольних робіт (тестові завдання).

10. Рекомендована література

Базова

2. *Ажнюк Б. М.* Мовна єдність нації: діаспора й Україна. – К., 1999.
3. *Ажнюк Б. М.* Уроки двомовності: Ірландія // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 13–20.
4. *Алок К. Дас.* Языковые конфликты и контакты в Индии // Решение национально-языковых вопросов в современном мире. – СПб., 2003. – С. 130–136.
5. *Бестерс-Дільґер Ю.* Мовна політика у засобах масової інформації // Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз та рекомендації. – К., 2008. – С. 234–277.
6. *Бартминьский Е.* Польский язык как символ национальной самобытности // Славяноведение. – 2005. – № 6. – С. 27–37.
7. *Бок Ф. К.* Структура общества и структура языка // Новое в лингвистике. – М., 1975. – Вып. 7. Социолингвистика. – С. 382–396.
8. *Больман І.* Мовні війни в Європі / Пер. з фр. – К., 2007. – 280 с.
9. *Бутковська О.* Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах: автореф. дис. …канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.
10. *Гавриш М. М.* Комунікативні засоби вираження соціального статусу особи в художній прозі Івана Франка: автореф. дис. …канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2009. – 18с.
11. *Горда О. М.* Становлення та розвиток словотвірної термінології в галицьких шкільних граматиках української мови (друга пол. XIX – поч. XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.
12. *Губенко Д.* Сучасна мовна політика Балтійських держав // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 30–52.
13. *Демченко В.* Мовне середовище. Екстралінгвальний нарис про Південь України. – Херсон, 2001.
14. Державність української мови та мовний досвід світу. – К., 2000.
15. *Дзюба І.* Інтернаціоналізм чи русифікація. – Мюнхен, 1968.

16. *Дзябко Ю. М.* Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. – Львів, 2015. – 20 с.
17. *Дуст-Блази Ф.* Французский язык – язык третьего тысячелетия // Решение национально-языковых вопросов в современном мире. – СПб., 2003. – С. 324–327.
18. *Кристал Д.* Английский язык как глобальный. – М., 2001.
19. *Кубайчук В.* Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. – К., 2004.
20. *Лабов В.* Исследование языка в его социальном контексте // Новое в лингвистике. – М., 1975. – Вып. 7. Социолингвистика. – С. 96–181.
21. *Лазаренко Л.* Досвід мовних політик світу й українська перспектива // Українська мова. – 2002. – № 4. – С. 3–22.
22. *Луньо Л.* Соціальна природа імені людини: (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX − перша половина XX ст.): автореф. дис. …канд. філол. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2013. – 20 с.
23. *Марусик Т.* Правові аспекти мовної політики Франції // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 37–42.
24. *Масенко Л.* Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.
25. *Масенко Л.* Мовна ситуація України: соціолінгвістичний аналіз // Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз та рекомендації. – К., 2008. – С. 96–131.
26. *Мацюк Г.* До витоків соціолінгвістики: соціологічний напрям у мовознавстві.-Львів, 2008.
27. *Мацюк Г.* Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009.
28. *Мацюк* Г. Етапи розвитку української соціолінгвістичної традиції // Соціолінгвістичні студії. – К., 2010. – С.17-22.
29. *Мацюк Г.* Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії і завдання // Мова і суспільство / Голов. ред. Г. Мацюк. Вип.1. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2010. – С.5-20.
30. *Мацюк* Г. Вплив ідеології на мову, мовознавство і мовознавців: штрихи до образу українського суспільства першої третини XX століття //Studia Ucrainica Varsoviensia. 2018. – № 6. – Warszawa. – S. 199-216
31. Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика /За ред. Г. Мацюк, І.Митник, О. Новикової. – Варшава–Львів–Мюнхен: Wydawnictwo KLU: Lublin, 2019.
32. *Німчук В.* Українська мова в християнських храмах // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 315–350.
33. Обережно – мова! Матеріали слухань у Верховній Раді України від 12 березня 2003 р. – К., 2003.

34. *Прадід Ю. Ф.* Мовні питання в українських Конституціях // Прадід Ю. Ф. У царині лінгвістики і права. – Сімферополь, 2006. – С. 209–213.
35. *Прадід Ю. Ф.* Поняття *державної* та *офіційної* мови в сучасній юридичній науці // Прадід Ю. Ф. У царині лінгвістики і права. – Сімферополь, 2006. – С. 158–161.
36. *Радевич-Винницький Я.* Україна: від мови до нації. – Дрогобич, 1997.
37. *Радчук В.* Параметри і взаємодія мов // Українсько-російська двомовність: Лінгвосоціокультурні аспекти. – К., 2007. – С. 121–158.
38. *Ставицька Л., Труб В.* Суржик: міф, мова, комунікація // Українсько-російська двомовність: Лінгвосоціокультурні аспекти. – К., 2007. – С. 31–120.
39. *Стеблина Л.* Мова і державність народів колишньої Югославії: історія, сучасність, перспективи // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 83–91.
40. *Тараненко О. О.* Суржик // Українська мова: Енциклопедія. – К., 2007. – С. 689–692.
41. *Тищенко К.* Баскійський досвід мовного будівництва // Державність української мови і мовний досвід світу. – К., 2000. – С. 92–109.
42. *Тищенко К.* Теоретичні проблеми соціолінгвістики // Актуальні проблеми соціолінгвістики. – К., 1992. – С. 3–12.
43. *Трумко О. М.* Соціально-індивідуальна природа сімейної комунікації в художньому дискурсі Івана Франка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец.10.02.01 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2013. – 20 с.
44. *Ткаченко О.* Б. Про повноту й неповноту мов і деякі інші суміжні явища // Мовознавство. – 2006. – № 2–3. – С. 12–18.
45. *Ткаченко О.* Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004.
46. *Чучвара А. П.* Соціокогнітивні чинники формування прізвиська школяра (на матеріалі неофіційного іменника́ учнів Львівської області): автореф. дис. …канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. – Львів, 2013. – 20 с.
47. *Matsyuk H.* A new role for Sociolinguistics in the hierarchy of Linguistics disciplines (the experience of Ukraine) // Езиковата политика на Европейския съюз и европейското университетско пространство. Велико Търново, 5–7 октомври 2005 г. – Велико Търново, 2006. – Т. 2. – С. 217–230.
48. *Matsyuk Halyna.* Marking Ukrainiane’s public space as interaction of language and ideology: past and present // Name and Naming. Sacred and Profane in Onomastics. –Baja Mare, 2017. – P. 889-900

Допоміжна

1. *Виденов М.* Българската езикова политика (в светлината на теорията на книжовните езици): Цикъл лекции. – София, 2003.
2. *Виденов М.* Социолингвистика (Основни тезиси). Български социолингвистически проблеми. – София, 1982.
3. *Виденов М.* Увод в социолингвистиката. – София, 2000.

4. *Воденичаров П.* Социолингвистика. Критика на езиковите идеологии и идентичности. – София, 2003.
5. Езиковата политика на Европейския съюз и европейското университетско пространство. – Велико Търново, 2006. – Т. 1–2.
6. *Bieder H.* Die Sprachpolitik der Ukraine und Weißrussland im Kontext inretnationaler Sprachplanung // Frankreich als Vorbild? Sprachpolitik und Sprachgesetzgebung in europäischen Ländern. Herausgegeben von Petra Brasselmann und Ingreborg Ohnheiser. – Insbruck, 2008. – P. 79–97.
7. *Bilaniuk Laada*. Contested Tongues. Language Politics and Cultural Correction in Ukraine. – New-York; London, 2005.
8. *Boxer D.* Applying Sociolinguistis. Domains and face-to-face interaction. – Amsterdam; Philadelphia, 2002.
9. *Coupland N., Jaworski A.* Introduction // Sociolinguistics. A reader and coursebook / Ed. by Nikolas Coupland and Adam Jaworski. – New York, 1997. – P. 1–4.
10. *Grabias S.* Język w zachowaniach społecznych. – Lublin, 2003.
11. *Lipińska E.* Język ojczysty, język obcy, język drugi. Wstęp do badań dwujęzyczności. – Kraków, 2003.
12. *Lubaś W.* O polskim zarysie socjolingwistyki. Plan metodologiczny // Socjolingwistyka. – 1994. – № XIV. – S. 7–18.
13. *Spolsky B.* Sociolinguistics. – Oxford, 1998. – P. 66–78.
14. Socioliguistics. A reader and coursebook / Ed. N. Coupland, A. Jaworski. – New York, 1997.

Словники

1. *Пачев А.* Малка енциклопедия по социолингвистика. – Плевен, 1993.
49. *Baker C., Prysjones S.* Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education. – Multilingual Matters, 1998.
50. *Crystal D.* An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. – Oxford, 1992.
51. *Crystal D.* The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge, 1992.
52. Encyklopédia Jazykovedy. – Bratislava, 1993.
53. *Skudrzykowa A., Urban K.* Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej. – Kraków; Warszawa, 2000.
54. The Languages of the World. New Edition. – London; New York, 1995.
55. The World Major Languages / Ed. by Bernard Comrie. – London; New York, 1991.
56. *Trudgill P.* A Glossary of Sociolinguistics. – Edinburgh University Press, 2003.
57. *Trudgill P.* Introducing language and society. – Penguin, 1992.

11. Інформаційні ресурси

1. Електронні ресурси НБУВ http://www.irbis-nbuv.gov.ua/
2. Лінгвістичний портал MOVA.info http://www.mova.info/
3. Український лінгвістичний портал https://www.ulif.org.ua/

Додаток 1.

Тематика рефератів

1. Поняття «соціолінгвістична традиція». Приклади.
2. Особливості формування української соціолінгвістичної традиції.
3. Як формується соціолінгвістична терміносистема (мови формування на вибір: в українській, англійській, польській, французькій, японській мовах).
4. Універсальний та ідіоетнічний компонент в системі соціолінгвістичних термінів.
5. Соціолінгвістичний термін у мові ЗМІ.
6. Чому наука почала вивчення питань про звязок між мовою та суспільством?
7. Особливості формування соціолінгвістичного напряму в українському мовознавстві.
8. Етапи розвитку української соціолінгвістики.
9. Мова і питання стратегії національної безпеки в Україні (документ 2015 р.).
10. Мовне законодавство в Україні як об'єкт політичних дискусій (1991-2015).
11. Поняття «мовний конфлікт». Опишіть його на прикладі українського досвіду 2010-2012рр.(прийняття Закону «Про засади мовної політики в Україні»).
12. Поняття «дискримінація за мовною ознакою». Чому вони виникають?
13. Мова та вік. Як називали новонароджених в 19 і 20 століттях?
14. Мова та вік. Чому виникають прізвиська школярів? Систематизуйте і поясніть на прикладі свого класу.
15. Мова та соціальна діяльність. Поясніть, чому виникають прізвиська студентів?
16. Мова та населений пункт. Як змінився лінгвістичний ландшафт населеного пункту, в якому ви проживаєте?
17. Мова та сім'я. Які особливості комунікації у вашій сімї?
18. Ім'я та мода. Чому, на вашу думку, вона виникає?
19. Динаміка норм літературної мови.
20. Поняття « суржик» як об'єкт лінгвістичного аналізу.
21. Поняття «студентський сленг» як об'єкт лінгвістичного аналізу.
22. Поняття «рідна мова» як об'єкт лінгвістичного аналізу.
23. Мова та соціально-професійна діяльність. Систематизувати ознаки мовлення людей різних професій (на вибір: вчителя, медика, таксиста, працівника ІТ сфери, вихователька в дитячому садочку та ін.).

Додаток 2.

Питання на залік

1. Сучасна мовознавча парадигма. Приниципи опису мовної матерії. Чому вони ефективні для вивчення питань соціолінгвістики?
2. Предмет і завдання соціолінгвістики, її зв'язок з іншими науковими дисциплінами.
3. Формування категорійної бази та її динаміка.
4. Прикладна сутність соціолінгвістики (розкрити на прикладі українських та зарубіжних проектів).
5. Взаємодія мови та суспільства: міждисциплінарний підхід.
6. Форми існування мови в суспільстві і комунікативні практики.
7. Впливи позалінгвальних чинників на мову.
8. Універсальний та ідіоетнічний компоненти в мовному облаштуванні світу.
9. Міжнародне та українське мовне законодавство.
10. Роль законодавства і політики в збереженні мовного розмаїття. Поняття про мовне право, дискримінацію за мовною ознакою. Досвід світу та України.
11. Мовна ситуація в різних регіонах світу.
12. Мовна ситуація в Україні: історія, радянська дійсність, роки незалежної держави.
13. Мова і влада: досвід світу та України.
14. Мова і національна безпека. Чому виникає взаємодія? Приклад України.